

Sygn. akt I CSK 2203/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku T. K.
o założenie księgi wieczystej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku
z dnia 9 listopada 2021 r., sygn. akt II Ca 806/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 9 listopada 2021 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2021 r. oddalającego jego wniosek o założenie księgi wieczystej dla oznaczonej przez niego nieruchomości gruntowej, dla której nigdy nie była prowadzona księga wieczysta.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawca wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Jego zdaniem istota zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości i wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów sprowadza się do rozstrzygnięcia kwestii, czy dopuszczalne jest założenie księgi wieczystej dla nieruchomości, która takiej księgi wieczystej nie posiada (ewentualnie była objęta księgą wieczystą dawną lub prowadzonym zbiorem dokumentów), w sytuacji, gdy nie są znani wszyscy aktualni współwłaściciele lub ich następcy prawni. W ocenie

skarżącego na tle tego problemu zarysowały się w orzecznictwie Sądu Najwyższego dwa odmienne poglądy, pierwszy wyrażony w postanowieniu z 12 stycznia 2021 r., III CSKP 10/21 (niepubl.), drugi zaś w postanowieniu z 15 stycznia 2014 r., I CSK 204/13 (MoP 2016, nr 11, s. 613).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej

i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się zaś na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Wbrew wyrażonemu przez skarżącego zapatrywaniu w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje negatywne zapatrywanie co do zaprezentowanej przez skarżącego możliwości wpisu w nowozakładanej księdze wieczystej wyłącznie niektórych ze współwłaścicieli. Takie stanowisko wyrażone zostało nie tylko w powołanym przez skarżącego postanowieniu z 12 stycznia 2021 r., III CSKP 10/21, ale również np. w postanowieniu z 26 września 2013 r., II CSK 26/13 (OSNC 2014, Nr 6, poz. 63) oraz postanowieniu z 11 stycznia 2018 r., III CSK 373/16 (niepubl.), w którym Sąd Najwyższy wyjaśnił, że akceptacja sytuacji, w której treść księgi wieczystej w chwili założenia nie przedstawiałaby w sposób pełny stanu

prawnego nieruchomości, sprzeciwiałaby się w sposób oczywisty zasadzie, iż księgi wieczyste prowadzi się w celu ustalania stanu prawnego nieruchomości. „Księga”, która w chwili założenia nie spełniałaby wymagania ujawnienia pełnego stanu prawnego w zakresie własności nieruchomości nie mogłaby służyć sprawnemu ewidencjonowaniu stanu prawnego nieruchomości i tym samym bezpieczeństwu obrotu, a postępowanie wieczystoksięgowe nie służy dochodzeniu praw podmiotowych, lecz sprawnemu ujawnianiu stanu prawnego nieruchomości i w konsekwencji zapewnianiu bezpieczeństwa i pewności obrotu prawnego. Skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów przemawiających za potrzebą odejścia od wyrażonego przez Sąd Najwyższy poglądu. Powołane zaś przez skarżącego na uzasadnienie występujących w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżności postanowienie z 15 stycznia 2014 r., I CSK 204/13 dotyczyło w istocie innego zagadnienia, tj. dopuszczalności przeniesienia do nowo tworzonej księgi wieczystej dotychczasowych wpisów z księgi, która utraciła moc, bez udziału w postępowaniu osób, których te przenoszone wpisy dotyczą.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[as]